

VELKÁ
DOBRODRUŽSTVÍ

Za přírodou i po památkách města plného příběhů do Neratovic

GPS souřadnice: 50.2586986, 14.5167606

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Velmi lehká trasa vedoucí po rovině městem a přírodou kolem řeky. Výlet je možné jet s kočárkem (doporučujeme terénní, golfky budou trochu drhnout), na kole i se psy.

Vzdálenost od Prahy a jak se tam dostat: Záleží na tom, ze které části Prahy pojedete. Počítejte s tím, že 30 km zvládnete za půl hodiny. Ideální je jet po dálnici D8, sjet na exitu 1 a pak se řídit směrovkami na Neratovice.

Parkování: Parkovat se dá zdarma na náměstí Republiky.

WC: Turistické informační centrum Neratovice.

Nejbližší další výlet od agentury Velká dobrodružství: Mělník, Veltrusy, Nelahozeves, Říp, Lovoš, Lovosice atd.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová

Trasu testovaly se svými babičkami Aneta a Eliška z Mělníka.

Postřehy dětí:

Anetka (7 let): „Našla jsem všechny stromy a také si pohladila koníčka.“

Elinka (9 let): „Mně se nejvíc líbil potok, rybník a pak také řeka.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

vítejte na dobrodružné výpravě do Neratovic! Dnes se z vás stanou badatelé, kteří budou odhalovat tajemství ukrytá mezi moderním městem a vodou obklopenými Mlékojedy. Čeká nás cesta za technickými památkami u řeky Labe i pátrání v historii po stopách slavného dějepisce, hudebního skladatele, ale i šansoniérky. Vaším úkolem je pozorně sledovat okolí a sbírat indicie. Kromě toho, že posbíráte písmenka u památných stromů, sochy Jezdce, tůně nebo u Labe, vám prozradíme, že se v Neratovicích natáčely některé díly ze seriálu *Specialisté*, *Kamarádi* nebo *Kriminálka Anděl*, což by zase mohlo zajímat vaše rodiče nebo prarodiče.

Výlet byl realizován s podporou Turistického informačního centrá Neratovice a je pro vás tedy ke stažení zdarma.

Doplňovačka

Zapomeňte vozidlo na parkovišti nedaleko městského úřadu a rozhlédněte se kolem – jste v samém srdci města.

Budova úřadu je ta nejvyšší ve městě, tudíž se nemůžete ztratit. :)

Neratovice se nacházejí jen kousek na sever od Prahy v úrodné Polabské nížině. Je to město s neobyčejným osudem. I když je dnes lidé vnímají především jako centrum chemického průmyslu, jejich historie sahá hluboko do minulosti a ukrývají mnoho nádherných míst. Tak je jdeme prozkoumat.

Vaším prvním úkolem je najít někde v okolí městský znak Neratovic.

Je velmi moderní a přímo odráží historii města spojenou s vodou a průmyslem. Vidíte ho někde?

Tvoří ho štít, který je rozdělený šikmým zlatým pruhem symbolizujícím úrodnou půdu Polabí. V horní části je umístěna stříbrná chemická křivule (to je ta věc, co vypadá jako píšťalka), zatímco spodní část je modrá jako voda v Labi. Přes celý štít je položena zelená lipová ratolest s pěti lístky reprezentujícími pět původních obcí, z nichž Neratovice vznikly.

Vrtá vám hlavou, co je to ta křivule, že?

V podstatě jedna z nejstarších a nejslavnějších laboratorních pomůcek na světě. Pokud byste nahlédli do pracovny starého alchymisty nebo prvních moderních chemiků, určitě byste ji tam viděli. Je to skleněná nebo keramická nádoba, která vypadá jako baňka s velmi dlouhým a zahnutým hrdlem, které směřuje dolů. Právě podle tohoto nápadného zahnutí se jí začalo říkat křivule. Její hlavní úkol byl prostý, ale velmi důležitý – sloužila k destilaci. Bylo to geniálně jednoduché zařízení, které umožňovalo získávat čisté látky, jako byly různé kyseliny, esence, ba dokonce i alkohol.

1. Jakou barvu má pozadí pod křivulí?

Parčíkem, na kterém stojí budova úřadu, procházíme tak, že máme výškovou budovu po pravé ruce.

Směr nám také ukáže stará vrba. Kdo u ní bude jako první?

Tato smuteční vrba je pro Neratovice náramně důležitá. A to nejen proto, že je v logu Společenského domu. Je stará minimálně 50 let, přežila zásah bleskem, a přesto se jí stále daří. V Neratovicích ji zná každý! :) Zda k ní chodí Neratovičané smutnit? Zda se jí chodí svěřovat? Nevíme, neptali jsme se. Když jsme ale šli okolo, nikdo pod ní neplakal ani do ní nic nehučel.

Vidíte obrázek tohoto stromu ještě někde poblíž? (Třeba na lavičkách?)

Jaké zvířátko kolem něj poletuje?

Dominantou náměstí je **budova Společenského domu**, která byla slavnostně otevřena v roce 1977. Právě v tomto roce se narodila autorka tohoto textu. Ano, pro vás skoro v pravěku. :)

Budova je postavená v tehdejším moderním architektonickém stylu. Uvnitř je toho spousta: velké divadlo, kino, infocentrum, koncertní sál a také městská knihovna. Z čehož plyne, že se zde odehrává většina kulturního života v Neratovicích.

Zjistěte poblíž vchodu, která známá osobnost zábavy se v tomto městě narodila.

Ljuba Hermanová byla populární česká herečka, zpěvačka a zakladatelka moderního českého šansonu. A pravděpodobně pobíječka elixíru mládí, protože se v obdivuhodné kondici udržela až do velmi pokročilého věku. Uměleckou dráhu zahájila již v 17 letech v pražských divadlech a brzy získala angažmá jako operetní zpěvačka v Bratislavě, Vídni i v Praze. V roce 1932 debutovala v černobílém filmu Peníze nebo život, kde s Hanou Vítovou nazpívala slavný hit Život je jen náhoda. V roce 1934 se stala hlavní ženskou hvězdou Osvobozeného divadla a jako jediná žena vystupovala v legendárních předscénách s Jiřím Voskovcem a Janem Werichem. Nebyl jí totiž cizí smysl pro humor... Po druhé světové válce hrála v Hudebním divadle v Karlíně a na konci 50. let stála u zrodu Divadla Na zábradlí.

Obcházíme budovu Společenského domu. Stále ho máme po pravé ruce. Hledáme sochu významného českého skladatele.

Zjistěte, o koho se jedná.

Bedřich Smetana má k Neratovicím velmi blízký vztah především přes sousední vesnici Obříství. Toto místo mělo pro skladatele zásadní význam, protože se zde hluboce zamiloval do své druhé manželky Barbory, které všichni říkali Betty.

Přímo s Neratovicemi se pojí jedna dramatická událost z konce jeho života. Tenkrát již úplně hluchý Smetana postával na neratovickém vlakovém nádraží přímo v kolejišti. Což není chytré, ani když slyšíte. Kvůli své nemoci nepostřehl varovné volání železničářů a křik lidí, kteří ho upozorňovali na posunující se vagony. Naštěstí jim tehdy naprostou náhodou unikl.

Pokud se o panu Smetanovi chcete dozvědět více, vyrazte s námi na výlet do Jabkenic, kde má muzeum a kde jsme se vydali po jeho stopách do nádherné Jabkenické obory.

Podívejte se na sochu a najděte na kabátě knoflíky. Spočítejte je. Vynásobte jejich počet číslem dva. Kdo neumí násobit, spočítá nejdříve knoflíky shora dolů a potom zase nahoru. :)

2. Napište výslednou číslici.

Dokončíme náš řapací čtvereček kolem vysokého domu, odbočíme doleva a přejdeme koleje. Opatrně a bez sluchátek, abychom slyšeli, kdyby se na nás valil nějaký železný oř.

Vcházíme do **Masarykovy ulice** a na její levé straně pátráme po osobě, po které se jmenuje. A už ho máme, „tatíčka“ jednoho! Najdeme ho mezi krásnými červenolistými buky.

Jak zní celé jméno prvního Československého prezidenta?

Jak je na tom s knoflíčky? Kdo jich má více? Prezident, nebo skladatel?

Tipli by si starší školáci nebo rodiče, zda se tito pánové mohli setkat?

Mohli. Jejich životy se totiž překrývaly celých 34 let.

Oba muži se pohybovali ve stejném prostředí tehdejší pražské inteligence a vlastenecké společnosti. Přestože z této doby neexistuje žádný přímý písemný důkaz nebo podrobný záznam, že by spolu seděli u jednoho stolu nebo vedli dlouhý rozhovor, osobně se minout v pražských ulicích, v divadle nebo na nějaké společenské akci rozhodně mohli.

Na pravé straně najděte dům, který je z jedné strany modrý a z druhé skleněný.

Jakým pohádkovým postavičkám by se líbil?

Napovíme kouskem písničky:

Kam přijdou, tam je šou,

skáčou a tancujou,

vysocí jsou na dva couly.

Že všechno dovedou,

to není náhodou,

zkrátka to s přírodou koulí.

V této ulici roste jeden opravdu výjimečný strom, kterému se oficiálně říká **pyramidální topol**. Je to zvláštní druh topolu černého, který neroste moc do šířky, ale má krásný úzký tvar, který připomíná vysokou pyramidu nebo sloup. Vidíte ho?

Neratovický topol je tak zvláštní, že ho stát v roce 2014 vyhlásil za chráněný a památný. Kmen má až neuvěřitelně tlustý – 482 centimetrů. Kolik máte v pase vy? A kolik členů vaší výpravy je potřeba k obejmutí vzácné dřeviny? Stačí na to členové vaší výpravy nebo poprosíme ještě pána, co jde okolo? :)

Vidíte na kmeni srdíčko?

Najděte cedulku s nápisem **PAMÁTNÝ STROM**. Je na ní zvíře.

3. Co zvířeti trčí z tlamy?

Štrádujeme si to dál a oči máme na stopkách!

Na domcích napravo najdete obrázek hroznového vína. Kdo vidí i pivo?

Vypátrá někdo obrázek býka? Jakou má barvu? Proč je na obrázku?

Možná i proto, že po staletí v těchto místech stála vesnice, u které se samozřejmě nějaká ta hovádka popásala. Její tvář se začala dramaticky měnit až v 19. století, kdy sem dorazila železnice. Právě železniční křižovatka a blízkost Labe se staly motorem rozvoje, který v roce 1898 vyvrcholil založením továrny na výrobu mýdla a svíček, z níž se později vyvinul dnešní gigant Spolana. Z vsíky se tak postupně stalo průmyslové místo, které získalo status města v roce 1957. Více si řekneme ve druhé části našeho výletu.

Vidíte někde před sebou železnici? Je tam, ale touto ulicí k ní nedojdeme. Ale povídat si o ní můžeme.

Znáte nějakou písničku nebo pohádku o vlcích? My si vzpomněli na *Lokomotivu Tomáš*. Podle nás by to sice měla být lokomotiva Tomáška nebo Tominka, protože je ženského rodu, ale poslední dobou už se to tak nebere. A také na jednu písničku, kterou si nyní můžeme zazpívat. Rodiče či prarodiče odpustí ten jeden verš. :)

Jede jede mašinka kouří se jí z komínka,

jede, jede do dále, veze samý vožralý,

jede, jede do dále, veze samý vožralý.

Neusínej, nechod' spát, neusínej, nechod' spát,

až do rána bílýho budem zpívat, budem hrát,

až do rána bílýho budem zpívat, budem hrát.

Odbočíme doprava do ulice Valtrových, která nás odvede do **Kosomlatského sadů**.

Park vznikl už za první republiky, což znamená, že je starý přibližně sto let. V té době byl navržen ve velmi přesném a pravidelném geometrickém tvaru a pro místní lidi byl oblíbeným místem procházek a odpočinku ve stínu stromů. V tuto chvíli zde moc stínu není, ale až stromy dorostou, určitě se to změní.

Zkuste najít pomník **vojákům padlým v první světové válce**. Tento památník byl slavnostně odhalen 5. října 1924. Kolik mu je tedy let?

Památník tvoří socha ženy, která drží v náručí dítě. Pod sochou je umístěna deska s nápisem *Hrobům v dále*, na které jsou zlatým písmem vypsána jména občanů z Neratovic, kteří padli ve válce v letech 1914 až 1918.

Vysvětlení významu výkřiku *Hrobům v dále* přenecháme rodičům a prarodičům a jdeme pátrat po Jezdci.

Vidí někdo poblíž **sochu Jezdce**?

Toto umělecké dílo vytvořil Jan Novotný. Socha vznikla na základě návrhu z roku 1997, kdy v Neratovicích probíhalo velké umělecké sympozium s názvem *Oživené město*. Zvláštní a netradiční je materiál, ze kterého je vyrobena, protože sochař k jejímu vytvoření použil speciálně tvrzený polystyren.

V minulosti jezdcí všímaví chodci na vztyčenou ruku mnohokrát navlékli rukavici a na nožky ponožky. Snad aby mu nebyla zima. :)

Podívejte s na spodní část podstavce. Jak se jmenuje kus těla, kterým se ho zvíře dotýká?

4. Napište část nohy.

Park projdeme, mineme bistro s občerstvením a zamíříme na most. Je železniční, ocelový a propojuje město s obcí Tišice. Mostek zde stál už od roku 1865. Byl ovšem několikrát přestavován. Současná podoba pochází z roku 1991. Všimněte si konstrukce. Je bez pilířů v řece, aby nepřekážely lodím. Most je dlouhý 200 metrů. Přímo k němu je připojena lávka pro

pěší a cyklisty, po které se dá suchou nohou i suchým kolem překonat řeka.

Inženýři ho navrhli jako takzvaný příhradový ocelový most s dolní mostovkou. To znamená, že celou obrovskou váhu oceli nesou jen betonové bloky na březích. Udělali to hlavně kvůli lodím, které po Labi plují. Kdyby uprostřed stál sloup, kapitáni velkých nákladních „korábů“ by se nemuseli trefit se do správného otvoru. Zejména když je vysoká hladina vody či silný proud, není to až taková legrace, jak by se mohlo zdát. A to vylučujeme posílení oblíbeným „posilovákem“ námořníků, kterým je rum.

Kdo si někdy hrál na schovávanou, jistě zná větu, která dává hráčům čas schovat se... Kdo si vzpomene?

Cukr, káva, limonáda, čaj, rum, bum!

Co byste si dali? V úvahu přicházejí jenom limonáda a čaj. To je tedy nápojový lístek na pětku!

Z mostu krásně vidíme další cíle našeho výletu. Na levém břehu je v dálce vidět památný dub a na pravém zase vodní elektrárna, ke které půjdeme na konci výletu, tedy asi za hodinu.

Přejdeme most a šupajdíme po chodníku podél kolejí ještě asi 200 metrů. Pak odbočíme doprava do ulice Ke Kolonii.

Najděte v ní rozcestník cyklistických cest. Jak se jmenuje město, které je odsud vzdálené 12 km?

5. Napište město.

Ulice nás přivede nás ke slepému rameni Labe. Cestou zkuste najít na domku nalevo sluníčko, napravo po vás zase pokukuje beruška.

Přejdeme po mostě vodu. Hned za ním najděte napravo u obchodu knihobudku. Kolik zvířátek na ní objevíte? Vzpomenete si alespoň na jednu pohádku o sově a myšce? Třeba na tu, ve které krtek hledá léčivou bylinku. Která rostlinka to byla? Nevidíte ji někde poblíž? Šance jsou veliké!

Nejen heřmánek tady roste, ale i krtečka a myšku byste tu jistě objevili! :)

Kdo si vzpomene na známou říkanku o myšce! Dopovídejte ji za nás.

Vařila myšička kašičku,

na zeleném rendlíčku.

Tomu dala, tomu víc,

tomu málo, tomu nic.

Mineme památník věnovaný legionářům. Střeží ho zvíře, které jsme dnes už viděli.

Co to je za šelmu? A která část jejího těla nám přinesla písmenko do tajenky?

Odbočíme doleva a přes fotbalové hřiště se vydáme na pěšinu podél slepého ramene Labe, která nás směrem doprava přivede až ke **Kozelské tůni**. Držte se vody, asi za 15 minut vás dovede na místo.

Tůň je ve skutečnosti spíš jezero na pravém břehu řeky Labe. Šplouchá si přesně na rozhraní mezi neratovickými částmi Mlékojedy a Lobkovic a sousední vesnicí Tišice, ke které patří část Kozly. Má rozlohu přes 10 hektarů, což znamená, že je to opravdu velké vodní oko. Tůň vznikla v roce 1926 při velké regulaci řeky Labe. Předtím tudy normálně protékala řeka, vedlo tudy její koryto. Jenže lidé se ho rozhodli vést jinudy, rovněji. Z původního říčního záhybu se stalo takzvané slepé rameno, tedy tůň oddělená od hlavního proudu.

V současnosti je to velmi oblíbené místo rybářů a stará se o ně rybářský spolek z Neratovic. Chodí se sem chytat například kapři, štiky nebo líni. Voda a okolí tůně také slouží jako domov mnoha druhů vodních ptáků, hmyzu a rostlin, kterým se v klidné stojaté vodě dobře daří. Nám cestou nad hlavou poletovaly volavky. Ba i čápy jsme viděli, ale děti nám nenesli. Kdo přinesl vás? Záleží na tom, jestli jste holčička nebo kluk... Jasně, žádný pták to nebyl. Ale bylo by prima dopravit se domů letecky.

Tůň obcházíme tak, že ji máme po levicích. V okamžiku, kdy se objeví pěšina vedoucí doprava, tůni zamáváme a vyrazíme

přes lesík směrem k hlavnímu Labi.

Cestou potkáte 6 krásných velkých stromů obrostlých břechťanem. Je tu úplně parádní místo na to, abyste si zaskotačili při hře *Molekuly, molekuly*. Znáte ji? Je stejná jako *Škatulata, hejbejte se!*, jen máte místo židliček stromy.

Na kmeny stromů si ale nesedáte, to by zvládly leda cirkusové děti. Jen se k nim postavíte. :)

Až si dohrajete, vítězná „molekula“ určí směr po pěšině mírně doleva a odvede vás k dalšímu památnému stromu. Ten už stojí u Labe.

Letitému dubisku je přibližně 250 let. Z pidižaludíku začal růst zhruba ve stejné době, kdy lidé v Mlékojedech stavěli barokní kapličku na Hlavní ulici, kterou si za chvíli prohlédneme. Když vědci strom naposledy měřili, zjistili, že má jeho kmen obvod 570 centimetrů, což znamená, že by k jeho obejmutí bylo třeba hodně párů velmi dlouhých paží. (Doporučujeme přizvat čarodějnici Saxanu nebo chobotnice a orangutany.) Je naprosto zdravý, má krásnou širokou korunu plnou větví a dosahuje výšky 24 metrů.

6. Jak se jmenuje strom rodovým jménem latinsky?

(cedulka napoví)

Vydáme se podél řeky zpátky k mostu. Ale než tak učiníme, podíváme se ještě na druhý břeh.

*Za řekou vidíte kostel **Nanebevzetí Panny Marie**. Na jeho hřbitově odpočívá František Palacký. Možná ho znáte z dějepisu, ti praktičtější z tisíckorunové bankovky. Ať tam nebo onde, většinou mu tvář pod vysokým čelem zdobí přísný výraz. (Zapomněl říkat: „Sýýýr!“ Nejspíš trpěl intolerancí laktózy. Ale nemáme to vědecky podložené.) Říká se mu Otec národa a byl to náš nejslavnější historik.*

Tak nás napadá, že Karlu IV. se říkalo *Otec vlasti* a T. G. Masarykovi zase *tatíček*. To je ale tatíků pro jedno robě! A maminka opět zůstala zapomenutá u plotny. Takhle si tedy rovnost žen nepředstavujeme. :)

V Lobkovicích trávil František hodně času na tamním zámku, protože se tam přišel. Místo si oblíbil natolik, že zde chtěl být i pohřben.

Pro Palackého se zámek v Lobkovicích stal milovaným útočištěm před rušným politickým a vědeckým životem v Praze. Pravidelně zde trávil letní měsíce a právě v klidu zdejšího venkova mohl nerušeně pracovat na svém životním díle. Dějiny národa českého v Čechách a v Moravě.

Kostel, na který hledíme, je pro stavitele malou záhadou, protože se na něm podepsalo mnoho slohů. Základy má z gotiky, tedy z doby rytířů, ale později ho lidé přestavěli do baroka, aby byl zdobnější a modernější. Uvnitř byste našli staré náhrobní kameny pánů, kteří tu vládli dávno předtím, než se vůbec začalo mluvit o nějakých Neratovicích.

Šlapeme asi 500 metrů po cyklostezce podél řeky. Hned jak to půjde, odbočíme doprava.

Na Hlavní ulici v Mlékojedech stojí krásná stará výklenková **kaplička**, tak šupito presto přímo k ní.

Byla postavena v 18. století v barokním slohu, což znamená, že je stará více než 250 let. Pamatuje doby, kdy lidé ještě jezdili v koňských povozech.

Vypadá jako malý zděný domeček s trojúhelníkovou stříškou. Proč stojí právě tady? Protože tato silnice přesně kopíruje trasu prastaré obchodní cesty, která tudy vedla podél řeky. V tehdejších dobách lidé stavěli takové malé kaple na začátku vesnic nebo u důležitých cest, aby unavení poutníci věděli, že jsou pod ochranou, a mohli se u nich zastavit a poprosit o bezpečnou cestu do svého cíle.

Najděte u kapličky strom, na kterém rostou choroše a který se stal doslova rájem pro datly a strakapoudy. Vidíte, kolik do něj vyklovali dírek?

Ulicí, po které jsme přišli, se vrátíme asi 20 metrů a na cyklistickém rozcestníku vyrazíme doprava směrem na Kly.

Proč se Kly jmenuje Kly? Myslíte, že tady kdysi žili sloni?

A víte, jak vzniklo jména Neratovice? Zkuste si tipnout.

Slovo Neratovice vzniklo pravděpodobně ze staročeského jména Nerad. Původně se obec jmenovala Neradice, což znamenalo ves lidí Neradových. Jméno Nerad se dříve dávalo lidem, kteří byli vážní nebo se neradi radovali. Postupem času se výslovnost měnila, až se z Neradic staly dnešní Neratovice. První zmínka o tomto názvu pochází už z roku 1227, takže jméno města je staré skoro 800 let.

Ulice K Jezu nás přivede zpátky k Labi. Opět kráčíme k mostu a můžeme si k tomu vyprávět.

Sloni tady nežili nikdy, ale mamuti určitě ano. A byli loveni původními obyvateli.

Podle archeologických nálezů bylo totiž území dnešního města poměrně hustě osídleno již v dobách pravěku. Husté lesy při řece Labi lákaly k osídlení nejprve lovce a sběrače, posléze i zemědělce.

Při stavbě moderního města, továrních hal nebo silnic narazili archeologové na stopy, které nám vyprávějí příběh o životě před tisíci lety. Jedním z nejslavnějších míst jsou terasy u řeky Labe, konkrétně v okolí dnešní Spolany a směrem k Libiši. Právě zde byly nalezeny štípané kamenné nástroje, jako jsou pěstní klíny a škrabadla, které používali lovci v době kamenné. Pro vědce to znamenalo potvrzení, že Neratovice ležely na hlavní trase, kudy se v pravěku stěhovala nejen velká zvířata. Chodili tudy i lidé. Řeka Labe totiž sloužila jako přirozený ukazatel směru a zdroj vody, u kterého se vyplatilo postavit tábořiště. Poblíž Lobkovic dokonce našli vědci pozůstatky tzv. dlouhého domu, typické stavby neolitických zemědělců.

Vzpomenete si na nějakou pohádku či večerníček, které se odehrávají v pravěku?

Znáte ten *O človíčkovi*? Nebo také jeden díl příběhů školáků ze 3. B. Jak se jmenovali?

Křestní jméno po vás nechceme, ona vlastně žádná ve Večerníčku ani nejsou. Nebo si snad vybavíte, jak na hrdiny volala maminka? Nevybavíte, protože na ně nevolala. Jaká jména byste jim dali vy? My Petr a Eva. Petr Mach a Eva Šebestová, to zní docela fajn, že? Nebo by byli lepší Adam a Eva? Romeo a Julie? Eva a Vašek? Libuše a Přemysl?

Než přejdeme most, můžeme si klidně zanotovat.

My jsme žáci 3. B,

bereme však na sebe

podobu zajíce,

žirafy či krabice.

(To je pěkná směsice!)

Můžem bejt i rohože,

a to všechno protože,

vlastníme nakrátko

utržené sluchátko.

(Taky jedno zvířátko.)

Za mostem sejdem k Labi. Držíme se modré turistické značky a tentokrát jdeme po jeho druhé straně. Míříme ke koupališti.

Vypátrejte cestou růžové kolo a také volavku, která střeží TOI TOI, modernější kadibudky přezdívané toiky. My sice nedáme dopustit na klasickou dřevěnou klasiku, ale pokrok nezastavíš...

Najděte ceduli, která omezuje volné pobíhání pejsků. Mohou zde běhat od října do dubna, pak už ne.

Napadá někoho, proč tomu tak je?

Za cedulí odbočte doprava a hledejte dopravní značku, která zakazuje vjezd *MIMO DOPRAVNÍ ...*

7. Doplňte slovo.

Tenhle nápis nám vždycky znovu a znovu zvedá mandličky. Je v něm totiž gramatická chyba! Odhalí ji někdo z dospěláků? Kdyby ne, tak si pamatujte, že *mimo* je předložka, která se pojí se 4. pádem.

Správně by tedy mělo být na ceduli napsáno: *MIMO DOPRAVNÍ OBSLUHU*.

A co tam je? Ano, to, co jste napsali do tajenky. Což je 2. pád.

Že to nevíte vy, není nic trestného. Že to ale netuší v továrnách, které těchto cedulí chrlí tisíce a tisíce, to nám hlava nebere. Asi jim bylo líto dát češtináři na zmrzlinu, aby jim to zkontroloval. Ach, ty úspory na nesprávných místech!

My dopravní obsluha nejsme, neboť ani neneseme našeho líného psa. Přesto si dovolíme doprava to stočit. Doufáme, že na pěší cestovatele se zákaz nevztahuje.

Vidíte v zahradě napravo domeček na stromě? Kdo by si v něm chtěl pohrát?

Vyhlížíme modrou turistickou značku a míříme k vodní elektrárně. Než k ní dojdeme, máme tady malé průmyslové okénko, koutek chemických tradic. :)

Představte si, že před více než 150 lety byly Neratovice jen vesnička, kde se v podstatě nic nedělo. Všechno se změnilo díky dvěma věcem: železnici a řece Labi, jak už jsme si říkali. Protože tudy vedly koleje a blízko byla voda, podnikavce napadlo, že je to ideální místo pro stavbu továren.

První chemická výroba v Neratovicích byla zahájena v roce 1898 společností V. B. Goldberg. Možná by vás napadlo, že hned začali vyrábět něco složitějšího, ale jejich prvním velkým hitem byly obyčejné svíčky a mýdlo. Tehdy totiž lidé ještě neměli doma běžně elektřinu a svítit se prostě muselo. A mýt také.

V roce 1917 ve městě zapustila kořeny společnost GEC, která se zabývala potravinářskou výrobou.

V továrně to vonělo po sladkém ovoci a čokoládě. V roce 1917 byste se tam cítili jako v ráji mlounů. V té době byly Neratovice obklopeny nekonečnými sady a poli úrodného Polabí. Do továrny GEC se tak každý den svážely tuny čerstvého ovoce – jahod, meruněk, švestek i jablek. Marmeláda se zde vyráběla ve velkých kotlích, kde se ovoce s cukrem vařilo, dokud nezhoustlo. Pro představu: Za jediný rok tu dokázali uvařit neuvěřitelných 22 vagonů marmelády! Ale to nebylo zdaleka všechno. Pokud byste továrnou procházeli, cítili byste také vůni cikorky a jiných kávových náhražek, které se tam pražily. Nebo sladkou vůni čokolády, bonbonů a nejrůznějších cukrovinek. Dokonce tady vyráběli i hořčici, ocet a rybí konzervy.

Tato éra „sladkých Neratovic“ trvala až do roku 1939. Tehdy továrnu koupil velký chemický spolek a postupně se výroba marmelád a čokolády zastavila, aby uvolnila místo chemii. Po válce se podnik stal součástí dnešní Spolany.

Nedlouho po svém vzniku se stala nejdůležitějším podnikem ve městě.

Kdybyste kolem ní tenkrát procházeli, zjistili byste, že ti vznikali hlavně materiál zvaný PVC. To je ten pevný plast, ze kterého máte doma možná podlahu, ale také vodovodní trubky, pláštěnky nebo některé hračky. Spolana byla jediným místem v celé naší zemi, kde tento plast uměli vyrobit. Rodila se zde i surovina k výrobě nylonu a silonu, takže materiál ze Spolany jste dost možná měli na sobě v podobě sportovního oblečení nebo batohu na zádech. Vznikalo tady průmyslové také hnojivo pro zemědělce, aby jim na polích dobře rostlo obilí. Nebo chemické čisticí prostředky.

Dnes už ale Spolana mění svou tvář, stará výroba plastů utichla. A úsilí se přesunulo k výrobě kyseliny sírové. Celý obrovský areál se modernizuje a staví se v něm nové ekologické provozy, které zvládnou měnit odpad v užitečnou energii.

A jsme u vodní elektrárny Lobkovice. Stojí u lobkovického jezu a její historie sahá až do roku 1938.

Jedná se o takzvanou průtokovou vodní elektrárnu, což znamená, že k výrobě ekologické elektřiny využívá přirozený proud vody, který neustále teče v řece.

Společně s přilehlým zdymadlem a jezem tvoří elektrárna obrovský vodní uzel, který nejen vyrábí proud, ale také pomáhá udržovat správnou hladinu vody v řece a umožňuje nákladním i turistickým lodím bezpečně proplouvat po Labi dál do vnitrozemí.

Projdeme pod můstkem a odbočíme doprava ke skateparku. Najdete na něm znak města?

Jak se jmenuje věc, která vypadá jako píšťalka? Kdo si vzpomene?

Na zdi mineme graffiti vodních ptáků. Domníváme se, že jde o volavky, ale do ptákoznačků máme daleko. Poté odbočíme doprava ke koupališti, pak doleva ke kinu a ve finále doprava do Tyršovy ulice.

Komu se plete levá a pravá, bude mít v tomto místě trošičku problém! :)

Naše mapa ovšem napoví!

Z Tyršovy rovně za noseem přejdeme směrem k panelákům do Zelené. Potom už se ztratit nemůžeme, protože míříme doleva ke kolejím a k zeleni.

Došli jsme na **náměstí Republiky**. Na jeho druhém konci (směrem doprava) už vykukuje vysoká budova městského úřadu – tedy stavby, od které náš výlet startoval.

Tajenku máte vylouštěnou. Pomrkává z ní na vás mužské jméno. Proč zrovna tohle? Proč jsme ne zvolili jiné?

Kdybyste pokračovali od úřadu ulicí Vojtěšskou, došli byste ke krásné **kapli svatého Vojtěcha**. Podle pověsti stojí na místě, kde svatý Vojtěch vystoupil z lodice při své cestě z Říma. A představte si: Ukradli mu boty!

Podle staré pověsti putoval svatý Vojtěch z Prahy do Staré Boleslavi a cestou potřeboval překonat řeku Labe u dnešních Neratovic. Místní převozníci ho převezli na druhý břeh, ale když po něm chtěli zaplatit, zjistili, že u sebe nemá žádné peníze. Vojtěch jim za jejich službu poděkoval a udělil jim pouze své požehnání. Převozníkům se to však nelíbilo a měli pocit, že byli ošizeni.

Když si Vojtěch cestou odpočíval, převozníci ho dostihli, zbili ho a jako náhradu za nezaplacený převoz mu sebrali boty. Biskup se prý nebránil a svým útočníkům odpustil.

Na místě, kde k události mělo dojít, byla v 17. století postavena kaple svatého Vojtěcha, která tuto legendu dodnes připomíná.

Tolik závěrem ke známé místní pověsti.

Vše je hotovo. Procházka i osvěta jsou u konce. Děkujeme, že jste s námi vyrazili na výlet, a také děkujeme Turistickému informačnímu centru Neratovice za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

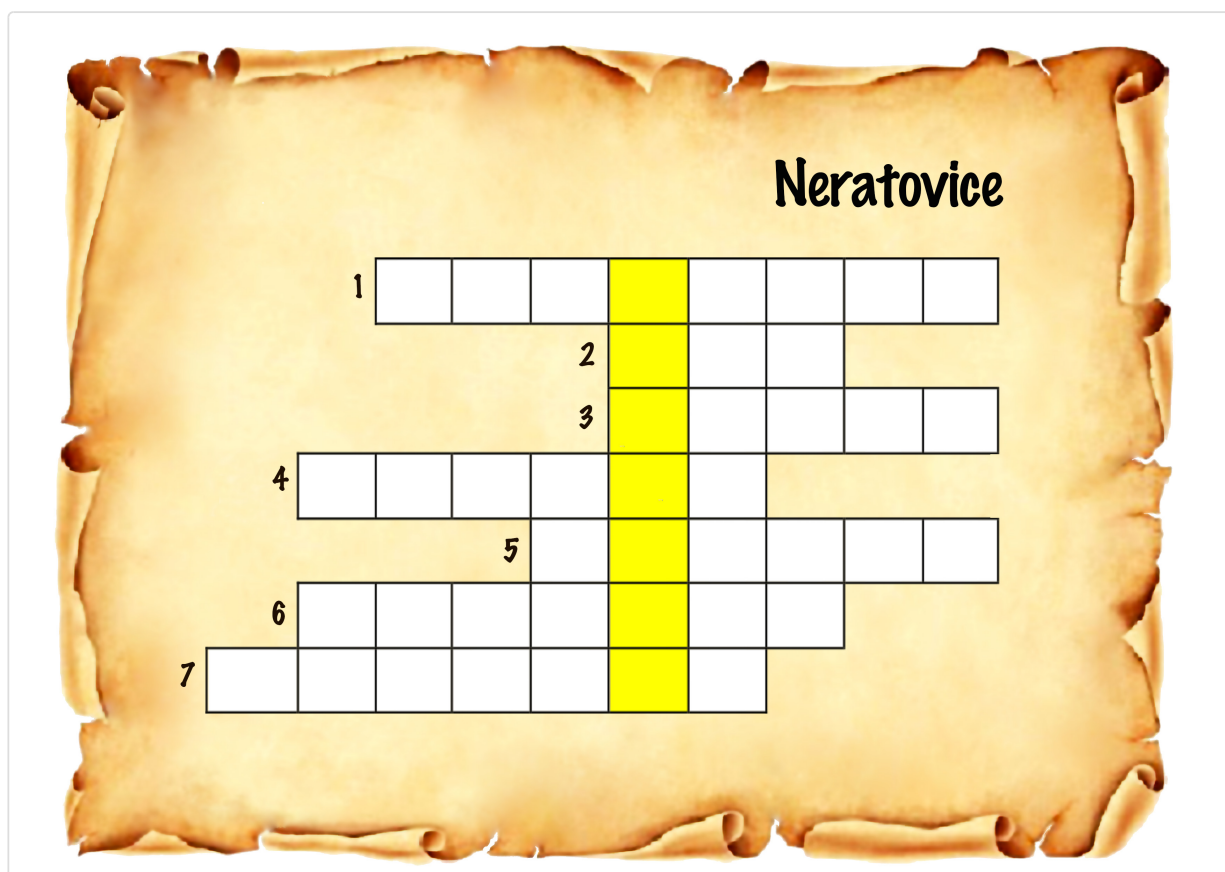
Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil, přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! ☺

V textu byly použity mj. texty z webů www.kudyznudy.cz, <https://www.pohadkozem.cz>, <https://nerainfo.cz>, <https://www.neratovice.cz>, www.pamaty.cz, <https://www.spoldum.cz> atd.

Otázky k tajence

---

1. Jakou barvu má pozadí pod křivulí?
2. Napište výslednou číslici.
3. Co zvířeti trčí z tlamy?
4. Napište část nohy.
5. Napište město.
6. Jak se jmenuje strom latinsky rodovým jménem?
7. Doplňte slovo.

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail veldo@veldo.cz. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.